ANUL V. ARAD, Duminecă 18|31 Octomvrie n. 1915. Nr. 227.

ABONAMENTUL:
Pe un an . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— „
Pe 3 luni . . . 7.— „
Pe o lună . . 2.40 „
Pentru România şi străinătate:
Pe un an . . 40.— franci.
Telefon pentru oraş şi interurban Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACŢIA şi ADMINISTRAŢIA Strada Zrinyi Nr. 1/a

INSERŢIUNILE se primesc la administraţie.
Mulţumite publice şi Loc deschis costă şirul 20 fil. Manuscriptele nu se înapoiază.

Un om cu tragere de inimă faţă de noi: Dr. Hertvig Jarnik.

Arad, 30 Oct.

Spitalele şi institutele de reconvalescenţi din Brünn sunt pline de soldaţi români. Oraşul acesta morav o să ajungă în conştiinţa poporului nostru, ca Königgrätzul — Cânecreţul — boem. Cântecele noastre poporale şi povestaşii satelor noastre au şi luat în primire oraşul Brünn, şi cu drept cuvânt, căci Brünnul însemnează pentru flăcăii noştri oraşul unde spitalele au adăpostit între zidurile lor atâta durere omenească şi cimitirele au stins viaţa atâtor Români — încât inimă şi grai omenesc nu o pot spune pe de-a 'ntregul.

Au şi început să se înfiripe poeziile poporale, în cari Brünn-ul rimează aşa de bine cu chin şi suspin:

„Dela noi până la Brin
Numai jale şi suspin..."

Dar nu este scopul şirurilor de faţă să descrie jalea soldaţilor români de prin spitalele din Brünn — ci vreau să amintească publicului românesc un amănunt luminos, o rază de lumină în potopul de întunerec, care s'a sălăşluit între noi.

Dacă te apropii de soldaţii români din spitalele şi institutele de reconvalescenţi din Brünn, şi dacă-i întrebi de sănătate — au să-ţi spună de sigur: „a mai fost pe la mine şi un domn, care vorbeşte româneşte".

Domnul, care vorbeşte româneşte şi care cercetează spitalele din Brünn, ca să mângâie, cu vorba şi cu fapta, pe Românii noştri nu este altul decât... fiul dlui Ioan Urban Jarnik, d. *Dr. Hertvig Jarnic.*

Prea puţin ştie obştea românească dela noi despre inimosul bibliotecar din Brünn, de aceea nu vor fi lipsite de interes câteva amănunte despre d-sa şi despre munca dsale în serviciul culturei româneşti.

D. H. Jarnik, bibliotecarul bibliotecii publice a ţării (Moravia) din Brünn, vorbeşte româneşte aproape ca un Român. Dragostea faţă de limba şi cultura românească i-a infiltrat-o încă de pe când era copil, tatăl, amicul devotat al poporului nostru, d. Urban Jarnik.

Simpatia faţă de noi a dlui Jarnik sen. s'a transplantat şi a adus roade la d. Jarnik jun.

Precum a străbătut ţinuturile noastre d. Jarnik sen. — cu dorul de a ne cunoaşte pe noi şi aşezămintele noastre culturale, precum a strâns legături intime cu bărbaţii noştri de seamă — tot aşa şi d. Jarnik jun. Acum 16 ani a petrecut în Ardealul nostru şi în România şi de atunci necontenit încearcă, şi încercările îi sunt încununate de succes, să fie în curent cu viaţa noastră culturală.

E o plăcere să constaţi cât este de informat în privinţa scrisului românesc şi, mai cu seamă, e o plăcere să asculţi pe tânărul învăţat ceh, povestindu-ţi despre trecutul poporului ceh, despre scriitorii şi bărbaţii lui politici mari — toate cu scopul vădit de a lărgi orizonturile, de a ne apropia, sufleteşte, pe noi, cele două popoare, cari abia că ne cunoaştem.

D. Jarnik jun. a încercat în timpul din urmă (1912) să traducă pe seama publicului românesc ceva din descrierile interesante de călătorie ale marelui satiric şi jurnalist ceh Neruda. Traducerea dsale a apărut în „Neamul românesc". E o descriere a Bucureştilor. După cum vedem, ceeace a săvârşit d. Jarnik sen. cu traducerile dsale din Bozena Nemcová („Bunica") şi Pravda („Pavel cătană"), voind să ne recomande două mărgăritare ale literaturii cehe — aceea şi-a pus'o ca ţintă şi d. Jarnik, fiul, începând să traducă pentru noi părţi caracteristice din autori cehi de seamă.

Faptul acesta merită toată lauda noastră şi dacă ne-ar fi dat în viitorul apropiat să cetim traduceri cât mai multe din autori, ca Bozena Nemcová, Neruda, Vrchlicky, Svatopluk ceh, cari *au* să ne spună şi nouă multe, fiindcă sunt scriitori, cu cari se poate lăuda oricare neam cult — ne-am bucura, cu atât mai mult, cu cât am şti că traducerile au purces dela filorománul Jarnik jun., care şi-a propus să recomande atenţiei noastre pe marii cugetători şi scriitori ai neamului său.

D. Jarnik jun. nu s'a oprit însă numai la traducerea amintită. Dsa a tradus în limba cehă, pe seama poporului său, bucăţi literare româneşti, (Din Creangă pe „Dănilă Prepeleac" şi Soacra cu trei nurori", din Sadoveanu mai multe nuvele) publicându-le în jurnale şi reviste cehe de seamă. In revista „Rozkvet" a scris un articol informativ despre limba, civilizaţia şi şcoalele româneşti

Visul unui Cobold.

Neînţelesul cântec al apei când mă chiamă,
Un dor mi-aprinde 'n suflet, de care nu-mi dau seamă:

Să las în verzi adâncuri palatul de mărgean,
Şi, să cutreer largul măreţului ocean.

Să mă înalţ deasupra, să rătăcesc pe dune
Pe vastele întinsuri când soarele apune...

Uitând, că infinitul i-o urnă funerară,
In care 'nchidem viaţa. Şi-o clipă-aşi vrea să-mi pară

Că stelele deasupra, nu-s stele, ci ferestre
De trecere, din lumea durerilor terestre....

Şi-oprindu-mi sboru 'n stere de strălucire ninse,
In vecinicul imperiu al stelelor aprinse,

Să smulg splendoarea-aceasta cu mânile-amândouă,
Şi, s'o adun, vrăjind-o, într'un mărgean de rouă;

Iar picătura-aceea cu-al bolţilor senin,
Să ţi-o aduc, ascunsă, într'un potir de crin;

Ca strălucirea mândră dorită de-o femeie,
Şi-a cerului splendoare în joc de curcubeie,

Şi 'ntreg argintul nopţii violete şi 'nstelate,
Să lumineze 'n umbra tăcutelor palate.....

Şi vrând să 'mplinesc visul nebunei mele amante:
Imi voiu aprinde 'n ape un cer de diamante!

Ion Broşu.

Filosoful Schopenhauer şi răsboiul.

In 26 Iunie 1915 şi-a ţinut „*Societatea Schopenhauer*" („Sch.-Geselschaft") a patra adunare generală, în oraşul *Düsseldorf. Magnus Schwantje* a vorbit cu ocazia aceasta despre părerile lui Schopenhauer privitoare la răsboiu şi patriotism. Fiindcă tema este de actualitate dăm o *parte* a prelegerii, după cum a apărut în „*Internationale Rundschau*" I, 1 Septemvrie 1915. (Vorbirea întreagă apare în „Etische Rundschau" din Berlin.)

Intelectualul român, care se respectă va citi cu interes această prelegere despre filosofia învăţatului german. *Sinbad.*

*

„Din numeroase pasagii ale operei lui Schopenhauer reiese clar că filosoful consideră răsboiul drept unul din relele cele mai mari, pe cari şi le procură oamenii, reciproc. Pe învingător îl numeşte „diavolul diavolilor" („Erzengel") în iadul acestei vieţi. (II. cap. 46.) Nici odată nu a vorbit despre „binefacerile răsboiului".

Drept cauză primordială a răsboiului declară Schopenhauer în mai multe rânduri, „pofta hoţiei". Nu mai puţin decât de trei ori citează el, aprobând, teza lui Voltaire: „Dans toutes les guerres il ne s'agit que de voler" (In toate răsboaele nu este de alta vorba, decât de hoţie). Declară că este o prefăcătorie revoltătoare, dacă guvernele se referă la răsboaie şi îndreptăţirea lor, ca la nişte paşi, întreprinşi ca să-şi apere eixstenţa — în loc de a o mărturisi pe faţă, că fură. Judecata aceasta privitoare la guvernele, cari poartă răsboiu, trebuie, la orice caz, să fie considerată cu unele restricţii. Schopenhauer a admis însuş într'unele locuri că există şi *răsboaie purtate întru apărarea existenţei proprii,* că nu se lasă, deci, întotdeauna purtate de pofte meschine de hoţie amândouă partidele, cari poartă o luptă; laudă în multe locuri moartea de erou, moartea în serviciul patriei.

Nu-i vorbă, filosoful a cerut eliberarea învăţaţilor dela serviciul militar şi a arătat influinţa demoralizătoare a vieţii soldăţeşti. In a. 1813, când a purtat Germania un răsboiu ca să-şi elupte independenţa faţă de dominaţiunea străină, nici că i-a trecut prin minte, lui, care avea 25 de ani şi era foarte sănătos, dacă este sau nu deobligat să-şi pună în primejdie vieaţa

(1913). Tot aceeaş temă a tratat-o în „Enciclopedia boemă" a lui Otto şi în Enciclopedia pedagogică.

Articolele referitoare la Boemia, în „Enciclopedia română" sunt redactate, în mare parte, de dsa. In revista Asociaţiunii, „Transilvania" (1898), a publicat un articol judicios despre limba şi literatura cehă.

Ca filolog vorbeşte d. Jarnik în „Zeitschrift für romanische Philologie" (1901); despre atlasul filologic al lui Weigand a publicat o recenzie amănunţită în „Revue de dialectologie romane" (1913.)

După cum vedem: o activitate laborioasă, pentru care numai mulţumitori îi putem fi.

*

Nu sunt timpurile potrivite pentru discuţii literare şi nici pentru studii filologice —căci zingănesc armele şi existenţa neamurilor este în joc, în ziua de astăzi. Cu toate acestea, oricât de tulburi ar fi perspectivele, oricât de încâlcite iţele diplomaţiei europene — intelectualii tuturor neamurilor vor trebui să se gândească cu sânge rece şi la posibilităţile zilelor viitoare.

Intre aceşti aliaţi desinteresaţi vor trebui număraţi la loc de frunte şi dnii Jarnik, reprezentanţii culturei cehe.

Dacă Jarnik-tatăl colindă spitalele din Praga, Jarnik-fiul străbate pe cele din Brünn şi ceeace nu poate oferi medicul, sora de caritate şi sanitarul străin, le oferă cei doi Jarnik bolnavilor români: vorba românească, caldă şi mângâioasă, după care bieţii răniţi duc dorul luni de zile.

Dacă se bucură d. Jarnik jun. că a dat de un Moţ din Munţii apuseni, care vorbeşte cât se poate de interesant din punct de vedere filologic — dacă mângâie pe studentul bucovinean, căruia i s'a amputat piciorul, şi găseşte material, din conversaţie, pentru dialectul din Bucovina — bucuria dsale este tot atât de mare când poate spune o vorbă dela inimă acestor fiinţe, cari au privit de atâtea ori morţii în faţă.

Publicul românesc nu-şi va îndeplini decât numai *datoria*, înscriind în catastiful filoromânilor *sinceri* şi desinteresaţi pe d. Dr. H. Jarnik.

Să dea Dumnezeu să vedem cu toţii vremuri mai liniştite şi mai bune — ca să ne putem folosi de serviciile de tălmaci ale dlui .

La constituirea lui „Petru Maior."

— Reflexii. —

Intre emoţiile şi sbuciumările cauzate de deslănţuirea şi perpetuarea par'că la infinit a celui mai sângeros şi distrugător răsboi, un prilej de întărire şi reculegere sufletească; între perspectivele haotice şi nedesluşite ale viitorului o retroprivire asupra trecutului binecuvântat de muncă şi avânt; între valurile străinismului — pe cari acum le simţim poate mai mult, ca ori când — o oază singuratică şi adăpostitoare, iată ce înseamnă astăzi pentru noi, puţinii studenţi universitari români, „Petru Maior".

La el — căminul nostru — venim ca şi în fericitele zile ale păcii să ne încălzim sufletul, şi să ne adăpăm la micul, dar curatul isvor, căci altele nu avem, setea noastră după cultură românească. La el venim să ne întâlnim unii cu alţii, să facem schimbul de idei şi sentimente necesitat de expansivitatea firei noastre; la el venim să ne îmbărbătăm, să ne mângâiem reciproc. La el venim ca şi altădată şi încercăm durere, văzând rărite şi slăbite şirele noastre — puternica falangă de odinioară — din care nu puţini s'au dus, ca să nu mai revină. La el venim şi vedem cu regret redus aproape la două cotidiane însemnatul număr de reviste şi jurnale, cari ne forma pe vremuri hrana intelectuală cea mai indispensabilă.

S'ar părea, că noi, ultimii dintre luptătorii de altădată, va trebui să ne resemnăm, să depunem armele, şi lăsând templul în părăginire să luăm rolul unor ciocli, cari între lacrime şi oftări îngroapă amintirea strălucitului trecut în mormântul propriei lor desinteresări şi neputinţe.

Cu bucurie vă pot împărtăşi însă — şi aceasta serveasca drept dovadă de energia inepuisabilă, inerentă neamului nostru — că pe lângă toată vitregia împrejurărilor o ceată, drept mică la număr, dar cu zel şi avânt mare şi-a pus de scop susţinerea, aş putea zice chiar mărirea prestigiului acestei societăţi de lectură cu un trecut aşa de frumos.

Trecând peste amănuntele constituirei societăţii din Dumineca (dat. 17 l. c.), cari de sigur se vor publica la alt loc, rămâne, ca pe lângă puţină indiscreţie să vă destăinuesc câteva puncte din programul comisiunei literare. S'a hotărît între altele să se convoace şedinţă literară cel puţin bimensual, la care toţi membrii participanţi să conlucre într'o direcţie, adecă toate forţele să convergeze, spre a da astfel subiectului tratat toată importanţa şi atenţiunea. S'a mai hotărît să se ţină serate în amintirea marilor noştri dispăruţi *Alecsandri, Caragiale, Gheorghe Lazăr, când* să se citească şi să se discute despre vieaţa şi operile lor; mai departe, întru cât ar fi posibil, edarea unui anuar conţinând lucrările mai de valoare din cursul anului, şi cele premiate.

Iar ca un act de recunoştinţă şi pietate memoriei patronului societăţii ne-am angajat, ca să căutăm noi, dacă alţii, cărora le-ar fi datoria cea mai urgentă, din ignoranţă şi desinteres n'o fac, mormântul lui uitat din „Kerepesi Temetö".

Câte din punctele acestea se vor împlini va arăta vremea, care este mai puternică decât voinţa omului.

Că modestul program va fi sau nu va fi dus la îndeplinire în întregime, că munca noastră va fi sau nu va fi stânjenită de împrejurări neprevăzute, că se vor afla elemente disidente şi reacţionare, sunt întrebări, cari nu ne împiedecă de-a avea cele mai bune intenţiuni şi planuri. Ne-am susţinut de atâta vreme doară numai cu planuri şi programuri, ne-am făurit atâtea idealuri, încât în lipsa unei activităţi sistematice şi rodnice ni s'a părut la un moment dat, că sunt suficiente şi numai ele, iar restul e prea plictisitor şi contrar firei noastre meridionale.

E acesta sbuciumul unui popor încă în formaţiune şi e cel dintâi pas făcut după desmorţirea dintr'o letargie seculară spre acel fericit ceas, când vom putea alătura culturei europene şi contribuentul ei românesc.

Şi să mi se ierte, dacă voi deveni sentimental, dar de câte ori păşesc pragul acestei universităţi maghiare din Budapesta, de câte ori îmi îndrept paşii spre bibliotecile, aranjate cu tot confortul, sau mă instalez în galeria studenţească a teatrelor, sau privesc în vitrine

---

pentru salvarea patriei. *Cel mai mare* erou este acela, care nu consideră numai fericirea poporului propriu, ci aceea a întregei lumi, drept fericire proprie; un astfel de erou n'are voie să-şi sacrifice vieaţa pentru neamul său.

Convingerea aceasta însă nu l-a oprit pe Schopenhauer ca să nu dea întreagă cinstea cuvenită, la orice prilej, *eroismului răsboinic.* In aproape toate cazurile, unde indică exemple de fapte eminamente morale, numeşte între ele şi moartea pentru patrie. Nu mai puţin decât de patru ori numeşte el pe Arnold de Winkelried un caracter nobil, fiindcă *„conştient şi benevol* şi-a ales moartea sigură".

Dar departe era de Schopenhauer părerea, că moartea pentru patrie ar fi expresia cea mai *mare* a eroismului. Mai presus de iubirea faţă de patrie preţuia dragostea faţă de tot ce trăieşte şi sufere.

In dialogul său „Despre religie" arată că iubirea faţă de patrie este „la adecă o virtute problematică, deoarece în mare parte joacă rolul hotărîtor mintea mărginită, părerile preconcepute, vanitatea şi interesul propriu, bineînţeles". Este şi un eroism răsboinic curat, neturburat de nici un element imoral. Dar este foarte rar — ca ori ce lucru nobil. Eroismul adevărat nu se arată în răsboiu cu mai multă tărie decât se arată la orice altă nenorocire de aceleaşi dimensiuni gigantice.

Oricine recunoaşte părerile lui Schopenhauer despre caracterul moral al oamenilor şi este pătruns despre adevărul lor, în esenţa lor — şi după părerea mea trebuie să o vadă fiecare, dacă este nepreocupat şi dacă priveşte vieaţa cu o oareşcare perspicacitate psihologică — oricine recunoaşte, zic, trebuie să-i fie lămurit şi faptul, că un eroism de care sunt capabili *milioane* de oameni, oameni, cari rămân apatici în timp de pace, chiar şi în faţa celei mai îngrozitoare lipse, ba chiar îşi exprimă, de multe ori, bucuria lor, un astfel de eroism nu emanează numai şi numai din porniri nobile.

După Schopenhauer numai omul *nobil* este un om mare, un *erou.* Om nobil este însă numai acela, care „trăieşte în folosul naturii omeneşti, nu pentru sine, ci pentru *toţi*" (II cap. 31), acela, care „mai puţin, decât se obicinueşte, face o deosebire între sine şi alţii" (I. § 66). „Toate chinurile, pe cari le vede ...toate chinurile, despre cari are cunoştinţă imediată, ba, chiar şi acelea pe cari le recunoaşte de posibile, toate acţionează asupra spiritului său ca şi când ar fi chinurile sale". (I § 68).

Fireşte, este mai nobil omul, care simţeşte cel puţin fericirea şi nefericirea poporului său ca ale sale, decât acela, care se gândeşte numai la sine, la familia sa şi la cunoscuţii săi personali. Un mai mare curaj nobil arată acela, care ia parte la fericirea şi nefericirea *tuturor* popoarelor; cea mai mare nobleţe este compătimirea, care *cuprinde toată lumea,* referindu-se şi asupra omenirii şi asupra regnului animal. Omul este cu atât mai mare, cu cât este mai mare cercul fiinţelor, ale căror bucurii şi dureri le trăieşte, ca pe ale sale.

Iubirea de patrie este deci, după Schopenhauer, o virtute, nu-i vorbă, dar numai o virtute „mărginită" şi una „dubie"; adecă: adeseori stai la îndoială dacă o manifestaţie a iubirei de patrie este virtuoasă sau egoistă. Dovedeşti că eşti lipsit întru câtva de virtute, că eşti cuprins de egoism, dacă doreşti pe seama poporului tău mai multă fericire decât celorlalte popoare. In decursul răsboiului doreşte un om într'adevăr virtuos un astfel de sfârşit răsboiului, ca să fie spre binele *întregei lumi.* Invingerea poporului său o doreşte numai dacă este convins că prin aceasta se promovează binele din întreaga lume. Precum trebuie să preţuim mai presus de bunăstarea familiei bunăstarea patriei, tot astfel trebuie să punem mai mare preţ pe fericirea lumei decât pe aceea a patriei. Astfel de păreri a exprimat şi marele antecesor al lui Schopenhauer, filosoful Immanuel Kant.

Pe lângă toată recunoştinţa vitejiei şi a sacrificării patriotice, avem, noi, admiratorii lui Sch., tocmai în decursul răsboiului acestuia, datoria să atragem atenţia connaţionalilor noştri, ca să nu lase să degenereze iubirea lor de patrie în nedreptăţi sau chiar în ură şi bucurie, când văd că le merge rău altor popoare. Tocmai în decursul răsboiului trebuie să lu-

ctalate productele lor literare cele mai recente, sau citesc jurnalele şi revistele lor aşa de număroase, o durere mă străfulgeră şi o invidie mi se strecoară în suflet. Ce fericiţi sunt aceşti oameni! Iar noi, ca să întrebuinţez o comparaţie banală, nişte biete frunze, ofilindu-ne desprinse departe de puternicul trunchiu al culturei române, în lipsa hranei noastre naturale, îmbibaţi de egredienţele unui sol neprielnic.

Poate au fost în trecut generaţii, cari nu simţiau antagonismul acesta; poate au fost vremuri, când orice rază de lumină era bine primită. Dar astăzi vrem să ne încălzim la soarele culturei româneşti! Şi el nu răsare la Budapesta.

Astăzi ştim că avem şi ne putem mândri c'o cultură românească; mai ştim că nu sunt indestulitoare ideile şi sentimentele de Român, dacă ele nu se sprijinesc pe fondul unei culturi şi mentalităţi curate — aş zice genuine — româneşti. Astăzi ştim, că nu e destul a striga, a declama şi aţi bate pieptul, că eşti Român, ci simţind şi cugetând românesţt, în deplina cunoştinţă a trecutului, tradiţiilor şi literaturei româneşti să contribui însuţi c'o părticică la desăvârşirea acestei culturi.

Ori astăzi e tot mai mic numărul acelora, cari c'un aer de cosmopolitism superior, au dispreţul apusului îngâmfat faţă de înapoiatul Orient.... Şi acesta e unul din puţinile câştiguri de până acum ale uriaşului răsboiu.

Adunaţi în jurul mesei verzi, cu gulerele paltoanelor ridicate în răcoarea odăii, cu feţele palide, dar cu sufletul cald şi înviorat i-a găsit toamna, care preseară melancolii prin parcuri şi squaruri, cari trezesc ecou vânturilor reci în subsoluri şi pasage, toamna, care prin propria-i moarte făureşte victorioasa deşteptare, pe ultimii băieţi dela „Petru Maior".

p. d.

O privire în trecutul apropiat al marilor state europene.

De: **Dr. Petre Poruţiu.**

(5)

Totuş puţini au recunoscut — chiar la douătrei decenii după întemeiarea imperiului, — că Germania tindea să devie putere mondială. Anglia îi cedează la anul 1890 insula Helgoland, fără să-şi dea seamă că prin aceasta a înlăturat o mare piedecă din calea desvoltării puterei maritime germane, a cărei temelii se pun prin legea din 1900. Datul acesta are o însemnătate epocală. Precum reformarea armatei prusesti a fost primul pas spre unirea Germaniei, tot astfel clădirea flotei va fi considerată într'un viitor mai apropiat sau mai îndepărtat de primul pas ce s'a făcut pentru înfăptuirea imperiului mondial german. Importanţa flotei o caracterizează în mod pregnant următoarele cuvinte ale lui Rohrbach (p. 290): „Sollten in Zukunft, wie es heute den Anschein hat, die Deutschen als Weltvolk neben den Angelsachsen stehen, so wird die Historie urteilen, dass die Erbaung der Flotte darüber entschieden hat. Wird Deutscland doch noch zurückgeworfen, so müssen die Würfel hierüber in einem ungeheuren Seekampfe fallen". Câtă prevedere!

Dela datul sus amintit o singură problemă predomneşte în politica mondială: deslegarea conflictului dintre imperialismul german şi cel englez. Rohrbach zice: „Weltgeschichtlich oder von Standpunkt der Gegenwart aus gesprochen — weltpolitisch treten alle grossen Fragen von heute hinter der einen Zurück: ob die deutsch-englische Auseinandersetzung über die Anteilnahme jeder der beiden Nationen an der zukünftigen Gestaltung der Welt friedlich oder kriegerisch enden wird" (p. 290).

Iată-ne ajunşi la frământările zilelor noastre! Afară de Germani şi Anglo-Saxoni mai este o singură naţiune care pare a avea o mare chemare istorică: Ruşii. Rusia a urmărit în cursul veacurilor ţintele acestea: lărgirea hotarelor sale până la mare, egemonia în Balcani şi în Asia-mică şi stăpânirea Constantinopolului, conducerea politică a tuturor Slavilor, cucerirea Asiei.

Ea a fost împinsă de sila împrejurărilor spre aceste ţinte, dar a fost fatal pentru ea că a dat de piedeci mari provenite din starea puţin mângâetoare a poporului rusesc. Lipsa de cultură deoparte, necesitatea unei guvernări energice — capabile a pune toate forţele statului în serviciul ţintelor sale politice — de altă parte au condus la întărirea absolutismului. Poporul rusesc — din cauza izolării sale de tradiţiile culturale şi religionare ale apusului — nu a fost capabil să-şi desvolte o cultură proprie. Europenizarea inaugurată de Petru cel Mare puţin a putut schimba această stare a lucrurilor, căci în loc să transformeze masele mari ale poporaţiunei prin reformarea bisericei şi a şcoalei, s'a mărginit să introducă unele inovaţiuni militare şi tehnice reclamate de politica de mare putere şi să dee clasei stăpânitoare un lustru de cultură superficială. Aşa s'a deschis o prăpastie între massele poporului şi clasa conducătoare.

Rusiei îi lipseşte consolidarea internă pe teren politic, moral şi cultural deopotrivă, de aceea este expusă la atâtea sguduiri şi crize, cari adeseori le provoacă curentele de idei ce străbat din ţările apusene. Nu este însă exclus ca Rusia să învingă aceste greutăţi într'un viitor mai apropiat, mai cu seamă fiindcă dispune de multă putere fizică şi de un teritor extins. (Rohrbach).

Dintre naţiunile romanice din Europa numai Francezii şi Italienii au un rol activ în politica lumei. Importanţa elementului francez scade, cu toate bogăţiile sale materiale şi intelectuale, din pricina stagnării sporului poporaţiunei. Italienii dimpotrivă sunt spornici, dar încă nu au dat probă definitivă a închegării lor politice, iar până nu vor fi dat această probă, nici nu vor putea face cu succes o politică expansivă, care totuş îi preocupă mult. (Rohrbach.)

Intrunirea „Uniunei Federaliste" din sala Dacia, în Bucureşti.

Bucureşti, 25 Octomvrie.

Ieri, Duminecă, „Uniunea Federalistă" a ţinut o nouă întrunire în sala Dacia. In sală un public foarte numeros. Intrunirea a început la orele 3 şi jumătate.

Primul care a luat cuvântul, a fost d. *Dr. Istrati,* care spune că de 1800 de ani, neamul românesc n'a mai fost ameninţat ca azi. S'au unit ca să lupte contra civilizaţiei. D. Brătianu nu mai are încrederea noastră. Guvernul acesta de 14 luni, nu s'a pregătit nici politicesţe, nici milităreşte. Tara are un ideal, şi trădătorii vor fi înlăturaţi ca să ne împlinim idealul naţional. Şi trebuie să înfruntăm tot ce se va pune în calea noastră.

D. *Ioan Ursu,* profesor universitar din Iaşi, zice că nu sunt decât doi ani dela răsboiul din 1913 şi că am făcut acum doi ani răsboiul ca să împiedecăm formarea unei Bulgarii mari. Acum trebuia să facem răsboiul..... care ameninţă pe Sârbi.

D. *I. C. Grădişteanu* spune că a trecut vremea vorbelor, sosind vremea faptelor. V'am chemat ca să vă dăm semnalul de alarmă. România va fi primejduită dacă nu vă mişcaţi.

De 15 luni stăm cu mâinile în sân, când am avut prilejul numai să întindem mâna şi să şi îndeplinim idealul nostru naţional. Să ne sculăm să impunem guvernului voinţa noastră, pentru ţară şi pentru neam. Ar fi o ruşine să ne lăsăm a fi desfiinţaţi de duşmanii noştri. Noi nu vom tolera o aşa ruşine.

D. *Take Ionescu.* Noi vrem ca în ceasul cel mai mare al istoriei României să triumfeze voinţa ţării. Ţara întreagă simte că ea este în-

---

crăm într'acolo, ca legăturile, cari leagă pe conducătorii intelectuali şi morali ai omenimei din *toate* ţările deolaltă, să nu se rupă şi să fie considerate drept legături sfinte. Schopenhauer zice: „patriotismul, când vrea să se manifesteze în domeniul ştiinţelor", după cum se întâmplă mai cu seama după isbucnirea unui răsboiu, „este un fârtat murdar, („ein schmutziger Geselle") pe care să-l dăm afară din casă. Căci ce poate fi mai impertinent, decât ca acolo, unde se cultivă numai „omenescul" curat şi general, şi unde ar trebui să domnească numai şi numai adevărul, claritatea şi frumuseţea, să vrei să arunci în cumpănă predispoziţiile tale personale faţă de naţiunea, căreia îi aparţii din întâmplare, şi să siluesti, din cauza aceasta, adevărul, fiind nedrept faţă de marile spirite ale neamurilor străine, penca să subliniezi pe cele mai puţin importante ale neamului propriu!" (P. II, § 255).

Intocmai ca „în domeniul ştiinţelor" trebuie să domnească numai „curat omenescul" şi „omenescul general" şi în regiunile mai înalte ale *artelor* şi în ramurile *activităţii etice;* ba, ce este şi mai mult: în mijlocul manifestaţiilor etice este mărginirea naţională şi mai nesuferită, decât este ea în celelalte domenii. Cea mai hibridă şi mai ridicolă manifestaţie a patriotismului este aceea, când încerci să nimiceşti legătura curentelor etice din toate ţările. Conducătorii acestor mişcări nu se vor lăsa influinţaţi în sentimentele lor; dar roadele activităţii lor se vor putea micşora, în urma multiplelor întărîtări şi subminări, venite din partea patrioţilor plini de influinţă.

Tuturor tendinţelor nationaliste, de calibrul acesta, cari au crescut în anii din urmă atât de mult, li s'ar opune cu toată hotărârea Schopenhauer, dacă ar trăi în ziua de astăzi. „Nu predau opera mea compatrioţilor mei — ci omenirii", a declarat el la începutul prefeţei scrise pentru opera principală.

Nu-i vorbă, deosebirea între oameni este infinit de mare, după părerea sa — atât de mare, încât stai să te miri, că nu este de ajuns, să construieşti două specii naturale. Dar deosebirea aceasta mare *se află numai între indivizi; deosebirea morală şi intelectuală între omul, care nu excelează prin genialitate, din diferitele state europene, este foarte mică.* Fiecare popor îşi are, e drept, caracterul său naţional; dar acest caracter nu este nici mai bun, nici mai rău decât este acela al celuilalt neam. La fiecare popor găsim câteva virtuţi şi calităţi intelectuale, dar şi câteva păcate şi slăbiciuni intelectuale, mai multe decât la alte popoare. Amăsurat calităţilor sale deosebite, are să îndeplinească fiecare neam problemele sale deosebite în istoria culturală. Nici unul din neamurile europene nu poate fi subjugat fără ca să nu sufere greu lumea întreagă, şi nici un popor nu are voie să-şi impună cu puterea caracteristicele sale altor popoare. *N'a existat şi nici nu va exista pe suprafaţa pământului neam, din care să se poată tămădui întreagă lumea.* Prin *colaborarea pacinică* a tuturor neamurilor se poate promova mai cu succes progresul cultural.

Virtutea cea mai *înaltă,* înţelepciunea cea mai *mare,* frumuseţea cea mai *desăvârşită* nu sunt monopolul unui singur neam, ci găsesc tot atâta înţelegere şi iubire în toate ţările, — nu în massele largi ale popoarelor, ci la oamenii singuratici, cari ies la iveală din fiecare neam, şi pe cari îi numeşte Schopenhauer „oameni de o specie mai nobilă". Aceşti oameni sunt mult mai strâns înrudiţi cu rudeniile lor spirituale din toate ţările, decât cu majoritatea locuitorilor patriei lor proprii, iar iubirea, pe care o nutresc unul faţă de celalt este o legătură mai sfântă, decât orice legătură, care-i ţine înlănţuiţi pe oameni deolaltă. Fiecare „om de specie mai nobilă", în orice ţară şi în oricare timp trăiască el, se simţeşte străin, neînţeles şi singur în marea mulţime a conaţionalilor săi, dar se simte strâns legat, strâns înrudit cu o ceată mică de oameni nobili şi luminaţi din *toate* ţările. Chiar şi cu rudeniile de sânge se simte adesea un om nobil mai puţin legat, decât tovarăşii săi, cu cari are o *comunitate de idei,* cu cari voieşte şi are legături, legături pricinuitoare de bucurii rare, cum nu se prea găsesc între bucuriile de toate zilele.

Şi „Societatea Schopenhauer" voieşte să stabilească o legătură internaţională între cei

cercuită şi deci ţara întreagă vrea răsboiu. Ţara nu merge după sentiment, ci după judecată. Iar ceasul e bine venit, căci ţara a avut 14 luni de gândire. E instinctul neamului care nu vrea să piară din noi. Ni se mai obiectează, că ţara nu vrea răsboiu, fiindcă ţara tace. Ţara tăcea fiindcă credea că aşa se va face.

D. *Petre Grădişteanu.* Ţara e cu noi. Nu vă temeţi de baionete. Vom pieri câţiva, dar din picăturile noastre de sânge se vor ridica mii de eroi cari să-i nimicească.

D. *N. Titulescu* începe spunând că mari sunt încercările la cari a fost supusă răbdarea noastră. Trebuie să ne luptăm contra vrăjmaşului ajuns la porţile noastre. Situaţia de azi e clară. Oricine are ochi o vede, şi nu va fi putere care să creadă altfel de cum se prezintă realitatea. Duşmanii noştri şi-au dat mâna ca să ne înăbuşe idealul nostru naţional. Dacă vom asista impasibili la nimicirea Serbiei, fiind un stat mic, vom peri în 24 de ore. Nu voim să se cetească liturghia morţii pe altarul patriei noastre.

D. *Nicu Filipescu* zice că în ziua în care eroica Serbie va cădea înfruntând întreita lovitură, care i se dă şi de Bulgaria, în acea zi putem pune o cruce idealului românesc. Când Serbia va fi strivită şi vom cădea de frică şi laşitate, vă vom chema apoi la o întrunire, când veţi veni în haine de doliu şi vom chema şi câţiva prelaţi, cari să ne cetească veşnica pomenire.

D. *Delavrancea* spune: Vorba reprezintă trecutul, cu cât taci mai mult cu atât ai de vorbit mai mult. Noi am vorbit atât de mult, că tăcerea azi ni se impune. Azi ni se cere fapte şi nu vorbe. Destul cu atât duel oratoric. Destul ne-a înşelat; destul am răbdat. România vrea să-şi desăvârşească idealul şi nu mai poate răbda pe acela care o minte de un an şi jumătate.

Nu mai poate răbda pe aceia cari o apleacă şi o umilesc şi dela răsărit şi dela miazănoapte. Azi România se scutură şi iese ca din cenuşe şi ne porunceşte nouă tuturora: sus frunţile.

Cui i-a fost frică să nu fi venit aci. Să fi stat acasă, căci România nu mai rabdă s'o ţie departe de marea şi cavalereasca Franţa, de eroica Serbie, de nobila Italie, de puternica (?!) Rusie, de formidabila Anglie. Trebuie să strigăm voinţa noastră acolo (Voci: la Palat) unde dormitează pacostea nefastă a românismului. Noi nu mai vrem să luăm răspunderea şovăelii molatice a lui Ion Brătianu. Să ştie şi ţara şi Coroana şi străinii (Voci: jos cu ei), că noi ne-am lepădat de această cărdăşie care ne împinge la desonoare. Să trăim clipa aceasta cu vitejia de altădată. Noi suntem gata, noi vrem mobilizare, vrem răsboiul; noi vrem să scriem istoria cu ce e mai scump din noi, ca să nu se mai şteargă, să scriem istoria cu sângele nostru.

D. *Dr. Istrati* încheie seria cuvântărilor, cerând a se vota următoarea moţiune:

— Cetăţenii din toată ţara, întruniţi în sala „Dacia", din pornirea „Federaţilor unionişti", în ziua de 11 Octomvrie v. 1915, denunţăm ţării primejdia în care a ajuns România, lăsând să fie încercuită de vrăşmaşii noştri, fără a arunca în balanţă spada României.

Declarăm de trădători ai neamului, pe toţi cei cari pe faţă sau pe sub ascuns prin ei, sau prin alţii, susţin sau tind la politica protivnică intereselor şi idealului ţării, fie chiar prin neutralitatea definitivă şi cerem tuturor Românilor ca în orice împrejurări, acum şi mai târziu să se poarte cu ei ca cu nişte trădători.

Cerem guvernului să ordone mobilizarea armatei române şi să intre în acţiune imediat, spre a împiedeca legătura pe care o considerăm fatală nu numai aspiraţiunilor noastre legitime, dar însăş existenţei ţării.

Rugăm pe cetăţenii din toate localităţile, să se unească cu declaraţia noastră şi să se audă glasul lor.

*

In grădina Daciei, au mai vorbit dnii *Nicu Filipescu, Iulian Vrăbiescu, prinţul Brâncoveanu* şi general *Cernescu.*

Intrunirea s'a terminat la orele 4 jum., după care unionistii, formându-se în grup, au parcurs străzile Carol şi Victoriei, până în piaţa Teatrului Naţional.

*

Mulţimea înaintează spre clubul conservator, fost localul redacţiunei ziarului „Steagul".

In piaţa Teatrului Naţional, forţe armate erau aduse, pentru a păstra ordinea. Sosind în faţa clubului, un grup de oameni încearcă să pătrundă printre cordonul de soldaţi; în acest timp, un ofiţer ordonă soldaţilor ca să împiedece orice înaintare. Se aude un foc de revolver şi mulţimea tot nu se retrage.

Era ora 5 jum. In balconul clubului conservator apare d. *Goga,* care îndeamnă mulţimea să pornească într'acolo, de unde se va hotărî destinele noastre.

„Regele trebuie să ştie ce facem noi; deci, nu vă descurajaţi. Acum e clipa când goarnele trebuie să sune", — zice d. Goga.

D. *N. Filipescu,* după ce atacă Coroana, spune că un guvern Brătianu nu mai poate fi tolerat.

Părintele V. Lucaciu. Atacă pe regele şi guvernul.

Să se ştie: nu vom pleca de aci, până nu se va decreta mobilizarea; mulţimea răspunde că va sta toată noaptea. (!)

Se cere luminarea clubului; din balcon de unde au vorbit oratorii se aruncă facle.

E ora 6 şi jumătate, câţiva din club anunţă că dnii *Filipescu* şi *Take Ionescu,* au plecat la palatul regal, să ceară *decretarea mobilizării.* După câtva timp de aşteptare, d. *N. Filipescu* apare din nou şi spune:

— *„Am cerut audienţă, vă rog împrăştiaţi-vă în linişte în nădejde şi aşteptaţi chemarea unei noui întruniri".*

Către orele 8 jum., manifestanţii s'au împrăştiat în linişte. **Z.**

---

cu o comunitate de idei şi, de sigur, va oferi multora din membrii ei mângâiere şi ajutor spiritual, şi va contribui ca *popoarele să se apropie unul de altul.* Căci, oricât s'a ocupat de puţin filosoful pesimismului cu problema siguranţei păcii popoarelor, trebuie ca răspândirea operelor şi filosofiei sale, întreprinsă de societatea aceasta, să aducă foloase şi tendinţelor pacificatoare.

Arthur Schopenhauer este unul din puţinii filosofi, care a păşit energic împotriva naţionalismului mărginit şi care a declarat pe faţă că este cosmopolit.

Intreagă filosofia lui morală este *nerăsboinică.* Ea arată drept isvor a celei mai mari virtuţi *compătimirea a toate primitoare şi înţelegătoare,* care nu cunoaşte graniţe politice şi nu se opreşte nici la graniţele omeneşti, ci cuprinde în sfera sa de activitate tot ce trăieşte pe pământ, om şi animale. Filosofia lui arată că fenomenul cel mai mare, mai important şi mai de seamă, pe care-l poate manifesta lumea, nu este personalitatea cuceritorilor, ci a celora, cari şi-au subjugat patimile proprii".

---

comandamentul militar din Oradea-mare a trimis în această chestie un rescript către subprefectul *Fráter Barnabás.* Iată textul acestui rescript:

Copie. Comanda militară ces. şi reg. Oradea-mare. Prez. nr. 7949 — Gstb. Către Magnificenţa Sa d. subprefect al comitatului Bihor, în Oradea-mare. — Oradea-mare, în 4 Octomvrie 1915.

La unele trupe s'a constatat că obligaţii (glotaşii) militari chemaţi din diferite ţinuturi în loc să se prezinte comandei militare de întregire căreia aparţin, reţinând documentele de călătorie vagabondează prin localitatea respectivă sau prin localităţile din acea regiune, de unde apoi se prezintă cu întârziere. Aceasta se întâmplă mai ales cu obligaţii militari de confesiunea izraelită. S'a constatat apoi şi aceea, că mai ales obligaţii militari de confesiunea izraelită se ascund prin publicul speluncilor. Din această cauză anchetele obositoare ce se fac în diferitele regiuni ale monarhiei pentru descoperirea unui număr încă tot considerabil de dezertori militari, rămân infructuoase. Apărarea intereselor mari ale armatei pretind sanarea acestei stări. Binevoiţi, deci p. t., să daţi ordin pentru controlarea cea mai severă a străinilor, iar mai ales străinilor de sex bărbătesc să li se pretindă a se justifica în ce priveşte obligamentul lor militar. Se cer totodată măsuri mai severe şi ce priveşte controlul moralităţii publice. Comandanţii de piete sunt recercaţi să dea cel mai larg sprijin autorităţilor locale şi politice în acţiunile lor.

Iscălitura e indescifrabilă.

Subprefectul a trimis acest rescript, cu instrucţiunea necesară, tuturor fibiraelor din comitat.

Comunicate oficiale

despre mersul răsboiului.

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele telegrame oficiale:

Budapesta, 29 Octomvrie. — Se comunică dela cartierul principal:

Pe frontul rusesc: N'a avut loc nici un eveniment mai nou.

Pe frontul italian: Armata II şi III a început ieri iarăş cu toată puterea ofensiva generală. S'a început astfel lupta pe întreg frontul litoralului. Atacurilor infanteriei le-a premers prepararea artileristică, care în mai multe sectore s'a potenţat în ropote şi mai cu seamă împotriva capului de pod dela Gorizia a atins o intensitate încă neobişnuită. Dar nici focul artileristic şi nici asalturile ce au urmat n'au avut putere să clatine trupele noastre, cari l-au respins pe duşman în mod sângeros în repetite rânduri pe întreg frontul şi şi-au menţinut fără excepţie poziţiunile puşcate în cruciş şi curmeziş. L-am respins pe duşman prin contraatac imediat pretutindeni unde a pătruns în vre-o parte de tranşeu. Grelei zile, care s'a sfârşit cu eşecul deplin al Italienilor, i-a urmat o seară mai liniştită. Pe frontul din Dolomiţi activitatea agresivă a duşmanului continuă cu o violenţă nesfârşită. Aci duşmanul face sforţările cele mai vehemente împotriva Col di Lanei, în faţa căreia s'au prăbuşit atâtea atacuri şi chiar şi ieri două. Un aviator italian a aruncat bombe asupra castelului Miramare.

Pe frontul sudoriental: Batalioanele muntenegrine cari au atacat spre sud-ost dela Vişegrad le-am bătut la Drinsko şi Suhagora. Diviziile germane ale armatei generalului Kövess au înaintat în regiunea Rudnikului. Trupele austro-ungare ale acestei armate au răsbit în cursul atacului pe cursul cel mai superior al Racei de-a curmezişul peste şesurile aproape de neum-

blat în urma ploilor statornice, l-au alungat pe duşman în lupte desperate de pe înălţimea Cumisev şi au ocupat cu asalt biserica din Cumic şi satul. Armata generalului Gallwitz a trecut la Lapovo Lepenita şi a continuat să înainteze spre sud-ost dela Svileinaţ. Armata I bulgară a ocupat Pirot. Duşmanul a început să se retragă pe întreg frontul.

*

Berlin, 29 Octomvrie. — Se comunică dela marele cartier principal:

Pe frontul occidental: In unele puncte ale frontului s'a desfăşurat o vie activitate din partea artileriei şi au avut loc lupte cu minele şi granatele de mână; eveniment esenţial n'a avut loc.

Pe frontul oriental: Situaţia pretutindeni neschimbată.

Pe frontul din Balcan: La Drinsko (spre sud dela Vişegrad) l-am respins pe duşman, iar de aci spre ost l-am respins peste graniţă. La vest de Morava am atins în general linia Slavkovice—Rudnik—Cumic—Batocina. La sud-ost de Svilaina am ocupat cu asalt poziţiunile duşmanului de ambele părţi ale Resavei, am făcut prisonieri peste 1300 Sârbi. In faţa frontului armatei condusă de generalul Boiadjef duşmanul se retrage, urmărit de armata bulgară.

*

Constantinopol, 29 Octomvrie. — Se comunică dela cartierul principal:

In 27 Octomvrie, înainte de amiazi, un submarin al nostru a atacat flota rusească în partea vestică a Mării Negre şi a lansat o torpilă împotriva unui vas de linie rusesc, tip Pantelimon. Deoarece vasul rusesc a fost grav avariat, flota rusească s'a retras grăbit în direcţia spre Sebastopol. Pe frontul Dardanelelor au avut loc în 27 şi 28 Octomvrie, obişnuitele lupte locale. Lângă Ariburnu şi Sedilbahr artileria noastră a alungat cu focul ei două monitoare duşmane, cari au luat parte la bombardare. Pe celelalte fronturi n'a avut loc vre-un eveniment mai important. Pe frontul dela Dardanele nu s'a întreprins nimic de câteva zile, din nici o parte, afară de reciproc foc local şi fără rezultat. Duşmanul foloseşte în scopuri militare corturi sanitare şi vase spitale. In 27 Octomvrie am constatat lângă Kenukh, că soldaţii englezi fac exerciţii în faţa corturilor Crucii roşii, iar după exerciţii s'au întors în aceste corturi.

Răsboiul european.

Ruşii au concentrat 600 mii oameni împotriva Bulgariei.

Amsterdam. — După o ştire din Petrograd, Ruşii au concentrat în Basarabia şi în Crimea 600 mii oameni.

*

Bern. — După o telegramă din Bucureşti Rusia face mari pregătiri în Marea Neagră. In Odesa, Sebastopol şi alte oraşe se fac mari concentrări de trupe. In zilele aceste au sosit în Rusia idroplane franceze. In faţa Varnei şi la Vasilico se găsesc vase ruseşti, iar populaţia stăpânită de teama bombardărei se refugiază în interiorul ţării. Bulgarii au întărit porturile cu artilerie mobilă, iar reflectoarele luminează întreagă noaptea.

Ţarul pe frontul sudic.

Petrograd — Ţarul însoţit de moştenitor a plecat în 24 Octomvrie din cartierul general pe frontul sudic.

Consiliu de miniştri român.

Bucureşti. — Sub preşidenţia primului ministru **Brătianu** a avut loc un consiliu de miniştri, care a discutat întrebarea, ce să facă România în urma nouilor evenimente din Balcani, şi având în vedere noua constelaţie în situaţia generală din Europa. Despre hotărîrile aduse de consiliul de miniştri nu s'a strecorat nimic în publicitate. Consiliul a discutat temeinic chestia **cărbunilor** a căror lipsă ameninţă să ridice mari dificultăţi ţării. Miniştri **Costinescu** şi **Anghelescu** au fost încredinţaţi să înceapă tratative în chestia importului de cărbuni. După consiliu primul ministru **Brătianu** l'a primit în audienţă pe ambasadorul rus, Poklevsky-Koziel cu care a urmat tratative mai îndelungate.

Rusia face o nouă propunere României.

Berlin. — „National Zeitung" anunţă dela graniţa Rusiei: După cum reiese din telegramele conglăsuitoare, pe cari le primeşte din Bucureşti pressa rusească, Rusia alăturându-i-se şi celelalte puteri ale Inţelegerii, va face o nouă propunere guvernului român, pentruca armata română să intre în acţiune. In 23 Octomvrie, ambasadorul Rusiei, **Poklevski-Koziel** a urmat tratative îndelungate cu primul ministru român, prezentându-i noua propunere a Inţelegerii, pentru cazul, când România ar părăsi neutralitatea. In propunerea aceasta, după cum se anunţă din sursă bine informată, are mare rol porturile Varna şi Burgas. Afară de aceasta i s'a promis afirmativ României întreg Ardealul şi anumite ţinuturi din Bucovina.

Guvernul român a fost avertizat mai departe, că Rusia va concentra în curând puternice trupe în partea ei de sud şi va interveni între orice împrejurări în evenimentele din Balcani. Primul minisrtu Brătianu a declarat, că el nu are nici o cunoştinţă, că România ar intenţiona să-şi părăsească neutralitatea, cum s'a răspândit vestea în cercurile diplomatice ale antantei.

Ce plănuieşte antanta în Balcani.

Bucureşti. — După unele informaţii primite din sursă bună ateniană, antanta plănuieşte să ducă o mare parte din trupele sale la graniţa greco-bulgară şi să o atace din partea aceasta pe Bulgaria. Prin aceasta antanta doreşte să obţină,ca **Bulgaria să nu se poată apăra cu energia reclamată** sau să violeze neutralitatea Greciei. Deoarece Bulgaria va urmări trupele înfrânte şi pe teritorul Greciei, antanta speră ca astfel va târî şi pe Grecia în răsboiu, cu voia sau fără voia ei. România înainte de a se decide în tot cazul va aştepta să vază, ce rezultate vor putea dovedi trupele antantei în Balcani. Filoantantiştii speră că planul lor va reuşi şi **sau Grecia pe România, sau România pe Grecia o va îndupleca să mişte.**

Albumul decoraţilor români.

Arad, 30 Octomvrie.

„Galeria ambulantă cu chipurile eroilor noştri decoraţi, care nu este alta decât „Albumul decoraţilor români" dacă ne vor sosi în timp scurt încă pe atâtea fotografii câte ne-au sosit până aci, sunt şanse să poată fi editată. Pe sărbătorile Naşterii întâiul volum al Albumului poate să se bucure de publicitate cât de largă, poate străbate până în cele mai obidite case româneşti... căci eroii noştri sunt mulţi, şi mai adesea e au crescut sub sărace acopereminte, doar suntem un neam de săraci.

Solicităm din nou atenţia obştească asupra acestei întreprinderi care va constitui una din alesele noastre bucurii şi mângâieri la timpuri ca aceste. Ea va fi isvor de mândrie şi demnitate, prilej de bucurie şi jale naţională.

Să ne cunoaştem eroii decoraţi, să le vedem chipul celor cari s'au învrednicit de distincţii, să-i avem sub ochii noştri pe cei cari au sucombat; cari au plătit cu viaţa nebuneştile avânturi, şi pe cei cari erau aproape să o plătească. Să ni se înfioreze inima de fiorii eroismului pe care l'au mărturisit vlăstarii trunchiului naţional românesc. Este o datorie ca să ne cunoaştem mai întâiu pe aceşti viteji, o datorie faţă de noi şi faţă de străini în albumurile cărora figurează şi decoraţi de-ai noştri fără însă să li se specifice naţionalitatea.

Mulţi vor fi făcând obiecţiuni asupra rostului pe care îl are o publicaţie ca aceasta şi se vor fi întrebând dacă s'a ivit auirea o idee similară. Le răspundem că la Viena de câtăva vreme, nu de mult un locotenent se ocupă cu ideia publicării unui album al tuturor decoraţilor din monarhie, iar albumul va fi editat de însuş ministrul comun de răsboiu.

Noi din cap de loc am atras atenţia asupra însemnătăţii unui album al decoraţilor români, *pentrucă în orice domeniu de activitate publică vrem să desfacem partea noastră de muncă de colaboraţie, de jertfă, pentru a ne şti preţui cu atât mai mult, pentru a şti îngriji cu mai multă solicitudine faţă de destinele noastre naţionale din monarhie.*

Criteriul cunoaşterii decoraţilor, deocamdată, iar mai târziu al tuturor eroilor cât ne va sta în putinţă, îl poate da, am spus'o, numai obştea românească.

Din nou solicităm atenţia obştească, îndeosebi a ofiţerimei nastre să răspundă fără întârziere opului acestuia.

Trimiteţi fotografiile decoraţilor împreună cu datele indispensabile, (însemnând pe cuvertă: pentru album, sau cartea de aur românească) pentru a se putea publica Albumul decoraţilor români.

Generalul Mackensen la Vârciorova.

Comandantul german de vorbă cu un ofiţer român.

Din *Turnu-Severin* se anunţă cu data de Luni:

„Astăzi, Luni, la orele 10 şi jumătate dimineaţa, generalul *Mackensen*, însoţit de prinţul de *Fürstenberg*, care a ieşit în întimpinarea generalului german la Mehadia, au sosit la frontiera noastră la Vârciorova. Generalul Mackensen era însoţit de întregul său stat-major în trei automobile mari şi a ajuns la podul peste Bahna, unde generalul a coborît din automobil, venind pe teritorul neutru între punctul nostru de frontieră şi frontiera ungurească.

In momentul când generalul Mackensen cobora din automobil, d. căpitan de intendenţă *Stănescu*, care l'a recunoscut, s'a apropiat de generalul german salutându-l. Generalul Mackensen a intrat în vorbă cu ofiţerul român căruia i-a spus între altele, următoarele:

— *„Regret foarte mult că timpul nu-mi permite. Aş fi cerut telegrafic guvernului dvoastre, ca să-mi permită trecerea până la Porţile de fer".*

Timp de câteva minute generalul german s'a întreţinut apoi cu d. căpitan *Stănescu*, arătându-i admiraţia pentru frumoasele poziţii, pe care România le are la acest punct de frontieră.

Surprins de răspunsurile clare în limba germană, pe cari le da căpitanul român, generalul l'a întrebat:

— *De unde ştiţi aşa de bine limba germană?*

D. căpitan Stănescu a răspuns generalului Mackensen că studiile militare le-a făcut în *Germania*.

Văzând un mare depozit de cereale la podul de peste Bahna, generalul Mackensen a întrebat pe finanţii ungari, cari făceau cerc în jurul său, ce rost au cerealele acolo. Finanţii au dat explicaţiuni generalului Mackensen, că cerealele sunt depozitate de luni de zile, că din cauza intenselor bombardări ale Sârbilor, ele n'au putut fi trecute până acum şi că de câteva zile transporturile au fost reluate cu rapiditate de căruţaşii unguri.

Se afirmă încă — dăm ştirea sub toată rezerva — că generalul Mackensen s'ar fi întreţinut, cu dnii generali *Văleanu*, şi *Averescu*, acesta venit dela Craiova ocazional la Verciorova".

PENTRU „ALBUMUL DECORAŢILOR ROMÂNI"

nu uitaţi să trimiteţi redacţiei „Românului" grabnic fotografiile vitejilor noştri şi informaţiunile necesare (locul naşterii, regimentul, vârsta şi faptele răsplătite cu medalia respectivă).

Pelerinajul cercetaşilor români la Curtea de Argeş.

Un înălţător discurs al reginei Elisabeta. — La mormântul regelui Carol. — Ordinul de zi al principelui Carol.

Bucureşti, 25 Octomvrie 1915.

Un pios pelerinaj a avut loc ieri, Duminecă, — după cum v-am anunţat, — la mormântul regelui Carol.

In prezenţa M. Sale reginei *Elisabeta* şi a principelui moştenitor *Carol* s'a oficiat la biserica Curtea de Argeş un serviciu divin, în timpul căruia s'a sfinţit drapelul cohortei „Leopold de Hohenzollern" înfiinţată din iniţiativa şi sub patronajul M. Sale regina *Elisabeta*.

După serviciul divin M. Sa regina *Elisabeta*, preşedinta de onoare a nouei cohorte de cercetaşi „Leopold de Hohenzollern", predând noul steag al cohortei, adresează principelui *Carol*, comandantul legiunei de cercetaşi, următoarea înălţătoare cuvântare:

— *„Iţi dăruesc acest steag, ca să-l încredinţezi cohortei, ce poartă numele iubitului tău bunic, ca simbol al cinstei, al bărbăţiei şi jertfei ce însufleţeşte marea legiune de sub a ta vrednică conducere.*

Drapelul cohortei a fost încredinţat dlui *Lazarescu*, primarul oraşului, care a fost numit şef al cohortei.

P. S. Sa episcopul *Calist* al Argeşului a subliniat prin cuvinte importanţa jurământului pe care imediat apoi l-au depus cercetaşii, iar în urmă cortegiul s'a îndreptat la mormântul regelui *Carol* unde s'au depus coroane şi jerbe de flori.

Cu prilejul acesta A. S. R. principele *Carol* a improvizat un prea frumos discurs care a impresionat adânc pe toţi cei de faţă.

Cu ocazia serbării, au fost decoraţi cu „Virtutea cetăţenească" 7 cercetaşi din întreaga ţară: doi din Bucureşti (cercetaşii *Ion Berindeiu* şi *Radu Beller*, elevi la liceul Lazăr, centuria I), 4 din R.-Vâlcea, cari au salvat averea unui sătean la un incendiu, 1 din Brăila, care a scos din gura morţii pe un bătrân ce era să se înece. Iar prin ordin de „Marea legiune" au fost distinşi de A. S. R. 5 instructori, anume dnii director *P. Popescu*, comandantul coh. Griviţa (Ploeşti), prof. *Radu S. Corbu*, comandantul coh. Brăila, *Const. Nedelcu*, prof. la liceul Lazăr, comandantul cent. 4 Bucureşti, locot. *C. V. Vasilescu*, comandantul cent. 5 Bucureşti, d. *Comănescu*, comandantul cent. 3 din coh. Spătaru Mihai Cantacuzino (Sinaia) şi instructorul cohortei Buzău.

A. S. R. principele *Carol* moştenitorul tronului, a trimis telegrafic din Bucureşti următorul ordin de zi cohortei argeşene, ordin care a fost comunicat cercetaşilor în gara Piteşti:

— *Sunt cât se poate de mulţumit de serbarea de azi. Vă aduc tuturora viile mele mulţumiri. Maj. Sa regele m'a însărcinat să vă comunic părerea sa de rău că n'a fost în mijlocul vostru astăzi la această înălţătoare serbare. — Comandantul marei legiuni:* **Carol, principe al României.**

PENTRU „CARTEA DE AUR ROMÂNEASCĂ"

nu uitaţi să trimiteţi redacţiei „Românului" orice act, dovadă de vitejie :-: .·. săvârşită de eroii noştri. .·. :-:

Ce se petrece în Bucovina.

Noui lupte violente de artilerie între Tureni-Boian. — O nouă ofensivă? — O explozie în lagărul rusesc. — In ajunul unor noui lupte. — Pregătirile beligeranţilor.

Burdujeni, 26 Octomvrie 1915.

După o linişte de câtva timp ce a domnit pe frontul bucovinean, acest front a fost din nou turburat de noui lupte violente de artilerie; de astădată provocate de bateriile austro-germane cari au început iarăş să funcţioneze cu furie extraordinară.

Iată cum s'au petrecut lucrurile:

In noaptea de 21 spre 22 Octomvrie, Austro-ungarii observară că o mare activitate a început să domnească în tabăra duşmană de pe dealul Bojanului. După o observaţie şi cercetare de aproape 2 ore s'a constatat că Ruşii se pregătesc să dea un nou şi disperat atac contra Austro-Ungarilor dela Tureni, pregătind pentru a arunca în foc toate forţele şi muniţiile ce dispuneau. Atunci comandantul român colonelul *Popp* împreună cu aghiotantul său căpitan *Popp* au luat-o înainte Ruşilor, deschizând un puternic şi violent foc de artilerie cu tunurile de calibru mare bombardând într'una bateriile şi poziţiile duşmanului. Bombardările reciproce au durat aproape toată noaptea până dimineaţa la orele 5 când bateriile ruseşti au fost reduse la tăcere de către cele austriace. Astfel că noul atac pregătit de Ruşi s'a prăbuşit înaintea focului inamicului lor.

De remarcat este însă faptul că după încetarea focului din ambele părţi, s'a auzit deodată o bubuitură uimitoare în lagărul rusesc din Bojan. S'a constatat imediat că această detunătură a fost produsă din cauza unei explozii a unui camion încărcat cu mari cantităţi de muniţii.

Momentan nu se mai produce nici o ciocnire.

Judecând însă după marile pregătiri ce se fac de ambele părţi, se poate constata de pe acum că suntem în ajunul unor mari lupte pe acest front.

INFORMAŢIUNI.

Arad, 30 Octomvrie 1915.

Un nou rând de voinici...

Stradele Aradului au răsunat din zori de zi de cântecele voinicilor cari aveau să plece pe câmpul de luptă. Sunt voinici ai regimentului 33 aradan cari s'au înşiruit sub steaguri au plecat spre gară. Cei mai mulţi, 80%, sunt Români şi şi-au aninat pe chipie şi cuşme panglica tricoloră, şi-au destins pe deasupra capetelor majestoase steaguri naţionale.

Cu toate că din văzduh se cernea o ploaie măruntă şi repede la gara aradană se aglomerase o mare mulţime de oameni, număros public de intelectuali români şi imensă haină albă venise să-şi la rămas bun dela ceice urcă acum treptele trenului acestuia.

trâmbiţele au anunţat sgomotos plecarea, îmbrăţişările ultime, strângerile de mâni s'au terminat, lacrimile s'au ivit biruitoare la colţurile ochilor celorce au rămas locului, steagurile au fost alintate în vânt de braţele viguroase ale voinicilor şi... trenul s'a urnit. Zarea ni i-a furat ochilor pe aceşti voinici....

Au plecat aceşti vlăstari ai arborelui românesc în cea mai urîtă zi a toamnei ce pare că cedează atât de îngrabă iernii. Nu ştim unde se vor opri, la ce hotar de stepă ori munţi selbatici. Ori unde se vor duce însă, ei sunt gata să-şi jertfească vieţile, se luptă cu eroismul obişnuit al sufletului românesc, şi ochii noştri îi vor petrece pretutindeni, suferinţele şi clipele senine ale vieţii de campanie le îndurăm împreună căci se repercutează aici acasă.

Cu noul rând de voinici plecaţi

să colaboreze la ţintele militare ale monarhiei, în sufletele tuturor prinde să încălzească o nouă rază de speranţă că jertfele noastre de sânge au să schimbe mentalitatea istorică faţă de rosturile noastre naţionale şi să succeadă a ni se crea situaţia politică compatibilă cu aceste jertfe şi cu demnitatea noastră de neam.

Zorii vremei acestea îi aşteptăm să se iviască, doar este o răsplată îndreptăţită a serviciilor noastre publice de tot felul, dintre cari cele mai grele sunt cele ale zilei de astăzi, militare pentrucă ne cer vieţile...

Voinicilor, aţi fost salutaţi în urmă de tot de atâtea lacrimi ale părinţilor, rudeniilor, prietinilor, conaţionalilor, pe o vreme de lapoviţă, noroiu şi ploaie măruntă, ca cea de azi; să veniţi sănătoşi acasă pe vreme de soare, — dacă nu altfel în sufletele noastre să fie atunci mai multă lumină decât astăzi...

Aniversara naşterii M. S. reginei Maria a României. *Ieri, Vineri, 16 Octomvrie a fost aniversarea naşterei M. S. regina Maria a României. M. S. împlineşte în această zi 40 ani. Ii urăm şi noi vieaţă lungă cu fericire.*

Mulţumita M. Sale Monarhului către armatele cari luptă împotriva Italiei. M. Sa monarhul a trimis generalissimului, arhiducele colonel-general *Eugen* următorul ordin de răsboiu către armatele şi flota cari luptă împotriva Italiei:

„Vă găsiţi încă în faţa unor grele probleme": Aceste cuvinte v'am adresat în ordinul meu din 29 Iulie şi aceasta a şi urmat. Aţi petrecut 3 luni de zile în lupte înfierbântate. Eroismul, tenacitatea viguroasă şi măreţul spirit de jertfă a bravelor trupe, conducerea excelentă, precum şi colaborarea bineînţeleasă şi răspicată de cel mai bun simţ al cameraderiei a tuturor armelor au rezultat fapte, cari asigură apărătorilor credincioşi dela sudvest o pagină strălucită în istoria apărării ţării.

Indreptându-mi privirile spre voi, vitejii mei, câştig o credinţă tare, deoarece văd că e în mânile voastre problema grea de a învinge pe viteazul şi numărosul duşman. Bine ştiu, că nu vă împliniţi numai datoria, deoarece îndepliniţi fapte măreţe şi vă dovediţi eroi pentru domnitorul vostru şi pentru patria voastră mult iubită. Vă trimit salutul şi mulţumita isvorîtă din plină inima Mea."

Un al doilea autograf a adresat preagraţios M. Sa monarhul către generalul arhiducele *Leopold Salvator*, în care îşi exprimă mulţumirea Sa faţă cu activitatea deosebită a întregei artileriii demnă de renumele ei vechiu şi mulţumeşte arhiducelui pentru activitatea, care a desfăşurat-o pentru desvoltarea şi perfecţionarea artileriei.

Inmormântarea colonelului Burdea. Aseară a fost adus la Arad corpul exhumat al vicecolonelului *Dimitrie Burdea* care murise moarte de erou în luptele din jurul Lembergului (August), în vârstă de 51 ani. Astăzi după amiazi la orele 2 i s'a făcut prohodul de către P. O. d. păr. protopop Vasile Beleş asistat de on. dni preoţi Traian Văţan şi Gavril Bodea. De faţă a fost şi P. S. Sa d. episcop Ioan I. Papp al Aradului.

Afară de familia îndoliată a participat întreg corpul ofiţeresc arădan în frunte cu d. general Ress însoţit de d. major Negrea. Onorurile militare au fost date de un batalion comandat de un maior. După prohod a plecat carul mortuar spre mormânt, în fruntea convoiului au fost două compănii de infanterie. Muzica militară a intonat marşuri funebrale până la mormânt.

In veci pomenirea lui!

Amnestia pentru delicte politice. *Monarhul la propunerea ministrului de justiție, a dispus încă la 16 Octomvrie, să se sisteze orice urmărire judiciară contra delictelor politice săvârșite înainte de răsboiu. Amnestia aceasta are în vedere pe membrii partidului socialist, pentru agitațiile făcute în pressă sau în întruniri publice, și pe membrii partidului republican.*

„Sfatul domnesc"..... Găsim în „L'Indépendance Roumaine" dela 27 Octomvrie următorul rezumat al unui articol datorit dlui general Crăiniceanu. Il traducem pentru frumusețea obiceiului vechiu în preajma hotărârilor mari, obiceiu care mai ales astăzi n'ar trebui să se piardă în Țara Românească:

„Ce modalitate ar exista astăzi după evenimentele de Duminecă ce au trecut durere și descurajare în sufletele noastre? Nu vrem să știm cine-i vinovatul, credem necontenit că există o modalitate pentru a se înțelege și unii (guvernul cu opoziția. N. R.).

Altă dată când noi n'aveam nici constituție, nici parlament, prinții convocau Sfatul domnesc, *consiliul principal care se pronunța asupra pericolelor ce amenințau țara.*

...Regele Carol a urmat acest exemplu al marilor noștri prinți și a consultat sfatul înainte de răsboiu... Intreagă lumea, guvern și notabilități politice, s'au supus decisiunei sale și țara a fost liniștită.

Să revenim și astăzi la vechiul obiceiu, așa de democratic pentru a calma țara.

Belșug de bani în România. Se anunță din București: Recolta favorabilă și deosebita situație politică a produs în România un belșug de bani. Bilanțul băncii de note arată un stoc din ce în ce tot mai mare, ceeace e o urmare naturală a belșugului de bani în țară. Băncile din România — după unele informațiuni — plătesc după depuneri numai 3 procente, iar după sume sub 10 mii lei, peste tot nu asigură nici o camătă. In consecință depunerile la bănci nu arată sporiul, care s'ar putea aștepta, deoarece capitalul mobil se fructifică cu mult mai rentabil în cadrele vieții comerciale.

Omul care a inventat praful de pușcă... Cine a fost acest om, cine a descoperit întâia oară formula și a întrebuințat praful de pușcă? — Ghedeon! Il știți bine: Ghedeon, judecătorul israilitean care trăi acum treizeci și doi de secoli. Pentru ca să elibereze pe compatrioții săi de sub jugul Madianiților el întrebuință un product al compoziției sale care isbuti o detunătură în aer atât de puternică încât, după o expresiune contimporană: „nici un bubuit de trăsnet nu i se putea compara..." Când o auziră Madianiții s'au înspăimântat și au tăiat-o la fugă nemai având curajul să se înapoieze mai mult. Bacon care exploră atâtea manuscrise zise că „tunetul" lui Ghedeon era rezultatul exploziei de bombe umplute cu salpetru, sulfur și carbon. In acest chip este usurpată gloria călugărului german Berthold Schwartz căruia Germanii i-au ridicat un monument fiind de credință că el a inventat praful de pușcă.

Concertul Crucei Roșii. In „Palatul cultural" de seară Crucea roșie dă un concert cu un program bogat și variat. In cursul zilelor acestora și astăzi, un numeros public aradan a cumpărat bilete pentru acest concert, o dovadă că acțiunea Crucei roșii este sprijinită și este asigurat succesul material. Concertul se deschide la orele 8 și în decursul executării punctelor din program frecvența ușilor va fi oprită.

Mortiere franceze de 44 cm. Ziarului „Neue Züricher Zeitung" i-se anunță din isvor competent, că actualmente se fabrică în Franța mortiere noui de 44 cm., cari întrec toate mortierele existente. In privința proectilelor sunt deosebit de perfecte. După încercările ce s'au făcut cu ele și cari au dat rezultate admirabile, fabricile franceze lucră acum cu febrilitate la aceste minuni ale tehnicei moderne.

x **Din prilejul târgului de toamnă din Arad** atrag atențiunea on. public asupra magazinului meu „Marele magazin Fischer" aflător în piața libertății, unde se pot procura cu prețurile cele mai ieftine tot felul de utensilii. Cofere p. recruți, tricote pentru iarnă, mănuși, șăpci etc. Trăsuri și scăunele pentru copii în prețuri de fabrică. Ploiere, șăpci pentru copii și svetere (pieptare). Foarte mare asortiment de jucării pentru copii. Cadou de fotografie.

Ultima oră.

ARMATA LUI STEPANOVICI SE APROPIE DE NIȘ.

Sofia. — **Armata generalului Boiadjeff înaintează mereu în munții metalici. Armata generalului Stepanovici s'a apropiat prin atacuri frontale cu 10 chilometri de Niș, pe ambele țărmuri ale râului Nishava.**

Trupele macedonene au ocupat Krușevo, au pătruns în Rastoviță, Zlatkova și îl împing pe dușman spre Grecia. Pe Sârbii alungați din Prilep îi resping spre Monastir. Trupele bulgare, cari luptă aci, se găsesc numai la 18 chilometri dela Monastir.

In sectorul Strumița trupele engleze și franceze se retrag spre sud dela Kozlu. Macedonenii și Turcii se găsesc numai la 7 chilometri dela Dvivantara.

ARESTAREA LUI MAXIM GORKI LA MOSCOVA.

Odesa. — **Se confirmă în mod oficial că la Moscova au avut loc în utlimele zile, mari demonstrațiuni populare în favoarea încheierei păcei. In urma acestor demonstrațiuni, guvernul s'a văzut nevoit să declare starea de asediu la Moscova, după care s'a procedat la arestarea fruntașilor mișcărei, pentru încheierea păcei. Intre cei arestați se află și marele scriitor** Maxim Gorki.

TRUPE DE-ALE INȚELEGERII AU DEBARCAT LA DEDEAGACI.

Paris. — **Agenția Havas anunță: Sub scutul flotei trupele Ințelegerii au debarcat la Dedeagaci.**

GUVERN NAȚIONAL IN ROMÂNIA.

Paris. — **Lui „Petit Parisien" i se anunță din București: In România se va forma un guvern național sub Prețedinția dlui I. Brătianu, care a și comunicat acest fapt dlui** *Poklevski-Koziel,* **ministrul Rusiei.**

DIADOCHUL GREC IN SALONIC.

Salonic. — **Diadochul grec a sosit aci cu întreg statul său major.**

Mobilizarea completă a armatei grecești va fi terminată la 4 Noemvrie.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI.

I. Rus, Sbsfldv. Feldpost 106 până la 31 Decemvrie 6 cor.

Ilie Bursașiu, V.-Săliște. Am primit 7 cor. în abonament până la 31 Decemvrie a. c.

I. Pascu, Fizeș. Incă 7 cor. aveți de plătit pe 1915.

Iustin Burta, V.-Săliște. Am primit 7 cor. în abonament până la 31 Ianuarie 1916.

George Bodnariuc, Ștupca. Am primit 7 cor. până la 14 Noemvrie 1915.

Alexandru Muntean, Ofenbaia. Am primit 7 cor. până la 31 Decemvrie a. c.

Moise Ursulescu, Ecica. Am pirmit 14 cor. în abonamentul dv. până la 31 Martie 1916 și 2 cor. pentru Adrian Ursulescu din Macedonia.

Nicolae Chicomban, Gilad. Am primit 10.52 cor. în abonament până la 31 Decemvrie a. c.

Oprea Greavu, Székásveresegyháza. Am primit 7 cor. în abonament până la 31 Dec. 1915.

Constantin Micu, Bucovăț. Am primit 7 cor. pe Quart. IV. 1915.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

Dr. Aurel Cioban, advocat în Lipova, caută

un candidat de advocat cu diplomă sau un ortac

la cancelaria advocațială. Reflectanții să se adreseze către susnumitul.

(Ci 2535—3). **Dr. Aurel Cioban.**

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

VINURI

vechi și noui de vândut.

Adresativă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria (Világos) *Petru Benea*, căci Vă trimite numai vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi din anii 1913 — 1914		
Vin alb — — —	1·10	1·00
Rizling — — —	1·15	1·10
Roșu de Miniș —	1·60	1·20
Carbenet — —	1·40	—·—

Vinuri noui din anul 1915.	
Vin alb — — — — —	—·80
Rizling — — — — —	—·82
Șiller — — — — —	—·86

Vinul se expdiază cu rambursă dela 50 litri în sus sub îngrijirea mea proprie.

Vase dau împrumut pe timp de două luni.

Pentru calitatea vinului garantez.

Ro 2512 **Petru Benea**

propr. și neg. de vinuri

Világos (Arad m.)

ANUNȚ.

In cancelaria adv. Dr. Morariu din Murăș-Uioara (Marosujvár) află aplicare

un candidat de advocat sau cancelist.

Condițiunile să se comunice direct.

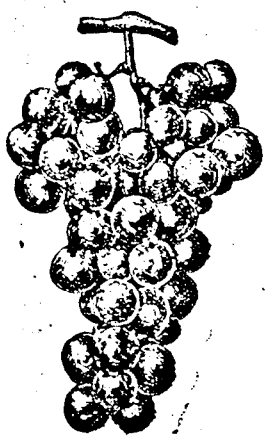

Ultoi de viie

soiu american neted și cu rădăcini, diferite soiuri, garantând pentru **veritabilitatea** lor, furnizează în asortimentul cel mai bogat cunoscuta și increzuta firmă.

„Kisküküllőmenti első szőlőoltvány telep"

Proprietar:

Frideric Caspari

Mediaș, (Medgyes)

comit. Târnava-mare (Nagy Küküllő m.)

Cereți preț curent ilustrat!

Acest preț curent cuprinde toate scrisorile de recunoștință sosite din diferite regiuni ale țării, în consecință înainte de a face comanda ori care proprietar de vie poate cere informații verbale sau în scris dela persoane cunoscute relativ la încrederea de care se bucură numita pepinieră.

In atenţiunea negustorilor!

Acoperirea trebuinţelor de ciocoladă şi zaharicale pentru preţuri de fabrică. :: ::
In depozit: Kugler, Heller, Túrth şi Manner. :: ::

GÁBOR MIKLÓS Arad,
Piaţa Andrássy, colţul Salacz utcza
Telefon 1059. Telefon 1059.
(Ga 2270)

Premiat cu medalia cea mare la expoziţia milenară din Budapesta 1896.

No 152

Turnătoria de clopote. — Fabrica de scaune de fier pentru clopote alui

Fiul lui Antoniu Novotny, Timişoara-Fabric.

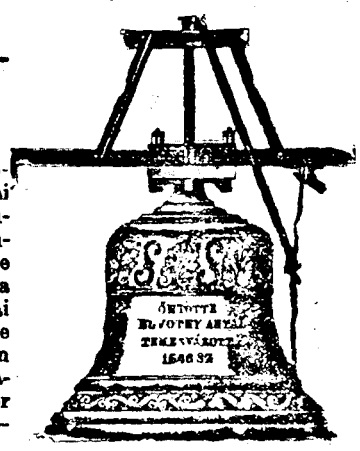

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe garanţie de mai mulţi ani provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a întoarce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură fiind astfel scutite de crepare. — Sunt recomandate cu deosebire CLOPOTELE GĂURITE, de dânsul inventate şi premiate în mai multe rânduri, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri cu figura S şi au un ton mai intesiv mai adânc, mai limpede, mai plăcut şi cu vribrarea mai voluminoasă decât cel de sistem vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 kgr. este egal în ton cu un clopot de 461 kgr. patentat după sistemul vechi. — Se mai recomandă spre facerea scaunelor de fier bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu adjustarea de fier bătut — ca şi spre turnarea de toace de metal. —

Preţuri-curente ilustrate trimit gratuit.

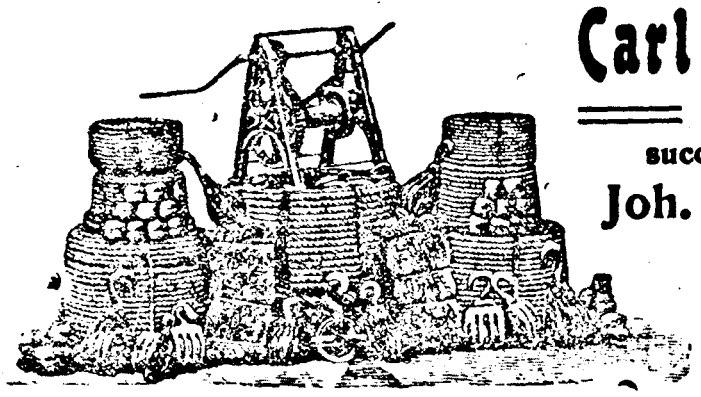

Carl Stürner

funar
succesorul lui
Joh. Ongert's
SIBIIU
Hermannstadt
Saggasse 22.

Oferă lucrări de cânepă curată: **funii pentru transmisiuni, funii pentru care, legătoare, ştreanguri, căpestre, cingătoare aţe pentru rolete, aţă pentru saci etc.**

MARE ASORTIMENT DE AŢE ŞI FUNĂRII.

Revânzătorii primesc rabat! Su 2069

CEASURI PENTRU BISERICI.

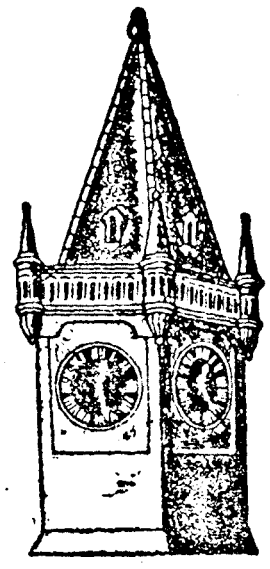

SZÁNTHÓ GYULA

fabrică de ceasuri pentru biserici

NAGYVÁRAD,
Damjanich-utca 30 szám.

Oferă ceasuri pentru biserici cari se trag odată pe săptămână, odată la 8 zile şi odată la zi, durabile şi precise. Preţuri ieftine. Fabrică cu putere electrică. Garanţă pe mai mulţi ani. Preţcurent la dorinţă se trimite gratis. Plăci (tablă) pentru ceasuri cari luminează noaptea, executate admirabil. — Preţuri ieftine. (Sa 88)

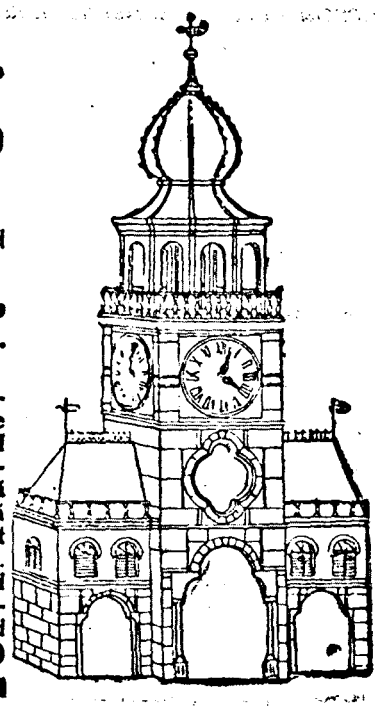

Liferantul diecezelor gr. or. şi gr. cath.

Ha 2186

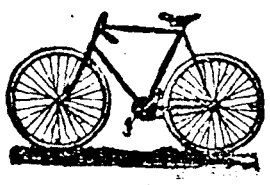

F. HACK

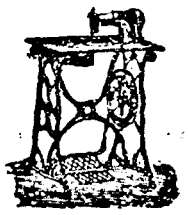

mecanic

Sibiiu-Nagyszeben, Dragoner-wache nr. 2.
lângă WILHELM ANDREE.

Execută totfelul de lucrări în branşa aceasta şi anume: **maşini de cusut, biciclete, gramofoane, aparate cinematografice, aparate fotografice, instrumente speciale şi brevetate,** precum şi **introducerea curentului electric şi reţea telefonică.**

Serviciuprompt şi conştiinţios. :: :: :: Preţuri ieftine.

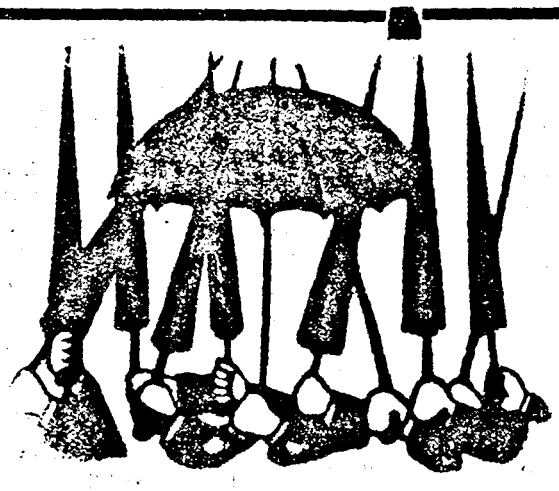

Unde

se pot cumpăra cele mai bune şi mai elegante

PLOIERE?

Unde se pot afla noutăţile cele mai moderne — **Eu-tout-cas** şi ploiere pentru dame şi bărbaţi în executare perfectă iş estetică, de calitatea cea mai bună şi cele mai moderne

albituri pentru bărbaţi

în executare recunoscută de cea mai bună.

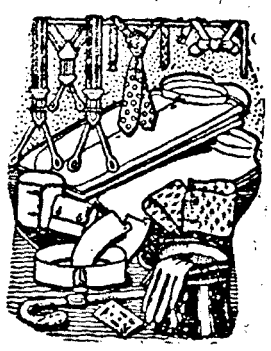

Cămeşi de modă albe şi colorate; GULERE şi MANGETE albe şi colorate; BATISTE de buzunar; BRATELE; CRAVATE pentru gulere simple şi duple; CĂMEŞI din păr de camilă; CIORAPI şi alţi articlii de modă p. bărbaţi în sortiment bogat şi cu preţurile cele mai ieftine se pot cumpăra dela

GUSTAV SCHMIDT

fabrică de parapleie şi prăvălie de articlii de modă pentru bărbaţi

SIBIIU (Nagyszeben), Piaţa mare, palatul „Bodenkredit".

SZLANNÁR ÉS RÓTH

întreprindere de pictură de sticlă, altare, biserici şi sticlărie decorativă

Oradea-mare (Nagyvárad), Arany-János-u. 14.

(Sa 2166)

Execută foarte frumos pictarea de sticlă, biserici, altare, icoane şi fresco, totfelul de lucrări de marmoră. Execută decoraţiuni de sticlă, lucrări de mozaic italiene şi americane. Aurituri şi pictarea tablourilor staţionare.

Tiparul tipografiei „Concordia" societate pe acţii în Arad. — Editor responsabil LAURENTIU LUCA.